

Pestprotocol

Update Januari 2019 © Bart van Bergen

Inhoud

1.0	Inleiding en uitgangspunten	3
1.1	Voorwaarden	3
1.2	Achtergrond	3
1.3	Sociaal emotionele ontwikkeling	3
2.0	Wat is pesten?	4
2.1	Verschil tussen plagen en pesten	4
2.2	Signalen van pesten	4
2.3	Verschillende vormen van pesten	
3.0	Wie spelen allemaal een rol bij het pesten?	4
4.0	Aanpak ruzies en pestgedrag in 4 stappen en de consequenties	5
4.1	Aanpak ruzies en pestgedrag in 4 stappen	5
4.2	Consequenties van pestgedrag	5
5.0	Begeleiding van de gepeste leerling, de pester en adviezen aan de ouders	6
5.1	Begeleiding van de gepeste leerling	6
5.2	Begeleiding van de pester	6
5.3	Adviezen aan de ouders	6
6.0	Cyberpesten	7
7.0	Praktisch document (in de groepsmappen)	10

1.0 Inleiding en uitgangspunten

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

1.1 Voorwaarden

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld en aangevuld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Op onze school zijn twee vertrouwenspersonen aangesteld (zie schoolgids).

1.2 Achtergrond

De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest. Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

1.3 Sociaal emotionele ontwikkeling

Met betrekking tot de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen maakt de methode Leefstijl een belangrijk onderdeel uit van ons leerstofaanbod in de groepen 1 t/m 8. Dit vak- vormingsgebied staat op het weekrooster. Het aanbod bestaat uit 8 themaboekjes die – volgens planning – in een schooljaar aan de orde komen. De methode hanteert diverse werkvormen zoals spreekbeurten, rollenspelen, presentaties, diverse gespreksvormen, samenwerken en andere groepsopdrachten. Na afronding van een thema krijgen de kinderen de themaboekjes mee naar huis, zodat ook ouders betrokken worden. De thema's lopen in alle leerjaren parallel. Evenals de leerlingen en de ouders / verzorgers hebben de leerkrachten zeer positieve ervaringen met deze methode. Voor meer informatie wordt verwezen naar de handleidingen van Leefstijl.

Om de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen goed te kunnen volgen en registreren gebruiken wij het instrument SEOL (Sociaal Emotionele Ontwikkeling Leefstijl). Met SEOL brengen wij de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen in kaart en wordt op een betrekkelijk een-voudige en systematische manier de sociaal emotionele ontwikkeling geregistreerd en gevolgd om vervolgens te kunnen handelen.

Het doel van het leerlingvolgsysteem is om duidelijk te maken welke sociaal emotionele vaardigheden versterkt kunnen worden. Een en ander geeft de leerkracht informatie om het kind optimaal te kunnen begeleiden, hetzij direct bij een zorgpunt op sociaal emotioneel gebied, hetzij indirect bij het zoeken naar een aanpak die past bij het kind. Er wordt daarbij een koppeling gemaakt met de zorgplannen.

Het leerlingvolgsysteem bevat drie vragenlijsten, met elk 37 vragen:

- voor de leerkracht
- voor de leerling
- voor de ouders

De vragen hebben betrekking op externe en interne factoren van de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. De interne factoren zijn verdeeld in de volgende thema's:

1. Praten en luisteren
2. Zelfvertrouwen

3. Gevoelens uiten
4. Omgaan met conflicten
5. Contact met anderen
6. Rekening houden met anderen
7. Opkomen voor jezelf
8. Keuzes maken en een doel bereiken

Het instrument is web-based, dat wil zeggen dat alle leerkrachten beschikken over een inlogcode waarmee zij kunnen inloggen op SEOL. Vervolgens kunnen de leerkrachten de observatie- en vragenlijsten digitaal invullen, voor iedere leerling afzonderlijk. Van iedere leerling kan een profiel worden gegenereerd, er kan ook een groepsprofiel worden gegenereerd.

De werkwijze is voor ouders / verzorgers en leerlingen gelijk. Zij hebben echter alleen toegang tot het individuele deel (respectievelijk zoon / dochter dan wel de leerling zelf).

De inlogcodes worden verstrekt door het zorgteam, de handleiding is te vinden op het interne deel van de schoolwebsite.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

2.0 Wat is pesten?

Wat wordt er verstaan onder pesten en wat is het verschil met plagen? Op welke signalen moet je letten en welke vormen van pesten komen voor?

2.1 Verschil tussen plagen en pesten

Er zit nogal een groot verschil tussen plagen en pesten. Onderstaand schema laat zien wat de belangrijkste verschillen zijn:

Plagen	Pesten
machtsgelijkheid	machtsongelijkheid
plaagt soms/wordt soms geplaagd (wisselt af)	steeds slachtoffer zijn
met humor	gekwetst worden
soms	systematisch

2.2 Signalen van pesten

Signalen van pesten kunnen zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen;
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven;
- briefjes doorgeven;
- beledigen;
- opmerkingen maken over kleding;
- isoleren;
- buiten school opwachten, slaan of schoppen;
- op weg naar huis achterna rijden;
- naar het huis van het slachtoffer gaan;
- bezittingen afpakken;
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer;
- via MSN en/of andere moderne communicatiemiddelen negatief uitlaten over anderen.

2.3 Verschillende vormen van pesten

Er kan op een school op verschillende manieren gepest worden:

- Verbaal(schelden)
- Fysiek(schoppen, slaan, duwen etc.)
- Materieel(spullen afpakken of kapotmaken)
- Mentaal (bv. bedreigen of dreigen met opwachten na schooltijd)

3.0 Wie spelen allemaal een rol bij het pesten?

Tijdens het pesten spelen alle kinderen en de leerkracht in de klas een rol, hier zijn ze zich niet altijd van bewust. Het is goed om dit met de kinderen te bespreken. Hieronder in het kort de verschillende rollen:

- 1 **De pester:** dit is degene die graag de baas wil spelen en geaccepteerd wil worden door de anderen. De pester wordt vaak geholpen door een aantal meelopers. Het heeft weinig zin om de pester alleen maar te straffen, het is belangrijk om degene die pest hulp te bieden.
- 2 **De gepeste:** Er wordt vaak gedacht dat de gepeste het zelf uitlokt om gepest te worden. Dit is niet waar. De pester zoekt zelf uit wie zijn slachtoffer wordt en verzint daar dan een reden bij om diegene te pesten. Dit kan van alles zijn.
- 3 **De meelopers:** Deze groep is eigenlijk bang voor degene die pest en besluit daarom mee te doen. Op deze manier weten ze zeker dat zij geen slachtoffer worden.
- 4 **De zwijgende middengroep:** Dit is de grootste groep. Dit zijn de kinderen die niet pesten, niet gepest worden en niet meelopen. Zij kijken vanaf de zijlijn toe. De reden dat ze niet ingrijpen heeft te maken met angst voor gepest te worden.
- 5 **De leerkracht:** als leerkracht speel je een belangrijke rol bij het pesten. De manier waarop een leerkracht reageert op het pesten heeft veel invloed op de pester en het gepeste kind. Hoe reageer jij als leerkracht op een kind, ben jij bijvoorbeeld cynisch of sarcastisch? Voor de leerlingen kan dit een reden zijn om dan ook zo te reageren.

4.0 Aanpak van ruzies en pestgedrag in 4 stappen en de consequenties

4.1 Aanpak van ruzies en pestgedrag in 4 stappen

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

1. Er eerst zelf (en samen) uit te komen.
2. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
3. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).
4. Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek met de leerling die pest / ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). Ook wordt de naam van de ruziemaken/ pester in Parnassys genoteerd. Bij iedere melding in Parnassys omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij in ieder geval de derde melding in Parnassys worden de ouders en de directie op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Mocht het pestgedrag zo ernstig zijn, dan kunnen de ouders en de directie eerder op de hoogte gebracht worden. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester (zie , indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen).

4.2 Consequenties van pestgedrag

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten:

- a) In een dergelijk geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen;
- b) De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden) en zet stap 1 t/m 4 in werking;
- c) De leerkracht neemt duidelijk een stelling in;
- d) De stappen 1 t/m 4 leveren niet het gewenste resultaat op;
- e) Er worden sancties genomen - opgebouwd in 5 fases - afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag:

Fase 1

Een of meerdere pauzes binnen blijven. Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn. Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.

Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt. Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

De school heeft alle activiteiten vastgelegd in Parnassys en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 3

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals een Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

5.0 Begeleiding van de gepeste leerling, de pester en adviezen aan de ouders

Als er sprake is van pestgedrag op school is het belangrijk om de pester en het gepeste kind goed te begeleiden. Daarnaast is het belangrijk om ouders op de hoogte te brengen en hun adviezen te geven hoe ze hier het best mee om kunnen gaan.

5.1 Begeleiding van de gepeste leerling

Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest. Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen. Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest. Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.

Sterke kanten van de leerling benadrukken.

Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt. Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s). Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

5.2 Begeleiding van de pester

Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste. Excuses aan laten bieden. In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft. Pesten is verboden in en om de school: Wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.

Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding'.

of een andere manier van gedrag aanleren. Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?

Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn. Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD. Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)

- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

5.3 Adviezen aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

6.0 Cyberpesten

De uitingsvormen van pesten veranderen de laatste jaren snel. Dit hangt samen met de opkomst van diverse moderne communicatiemiddelen. Vrijwel alle kinderen gebruiken internet of Sociale Media om te communiceren. Hoewel internet en Sociale media media zijn met vele mogelijkheden, zijn er ook gevaren. Pesten via internet en Sociale Media is doorgaans harder en gemener dan pesten in het gewone leven, omdat daders makkelijker anoniem kunnen blijven en er geen rechtstreeks contact is tussen slachtoffer en dader. Wanneer wij klachten krijgen over pesten via internet of Sociale Media, dan worden (door de school/ de leerkracht) de volgende stappen ondernomen:

Stap 1 - De klacht

Een leerling of ouder komt naar de leerkracht toe, er worden vervelende berichten gestuurd. Verzamel zoveel mogelijk materiaal, het betreffende mailtje (of mailtjes), de whatsappjes. Lees deze eerst rustig door, het kan namelijk voorkomen dat een mailtje helemaal niet zo gemeen bedoeld is. Via Sociale Media kan je geen gevoelens overbrengen, je ziet er geen gezicht bij.

Stap 2 – Gesprek met de ouders

In het geval dat blijkt dat in de verzonden berichten negatief wordt gepraat over een mede leerling, dan wordt er direct contact opgenomen met de ouders van beide partijen. In Parnassys wordt er een notitie gemaakt van het voorval.

Stap 3 - Gesprek met de klas

Vertel in de klas dat er iemand vervelende berichten ontvangt, laat duidelijk merken dat het kind dat gepest wordt dit niet op prijs stelt, als het een uit de hand gelopen grap betrof, draaiende kinderen nu wel bij en stoppen met verzenden. Kijk of er kinderen zijn die elkaar beschuldigen, of schuldig gedrag vertonen. Bespreek met de hele klas waarom het zo erg is om online gepest te worden (je ziet niet wie het is, kan je niet verweren). Vertel ze dat alleen lafaards via het Internet pesten.

Stap 4 – De stappen van het pestprotocol worden aangehouden

Hierna treden de stappen van het reguliere pestprotocol in werking (zie blz. 5 en 6).

Stap 5 - Indien bron onbekend / buiten de school

Als duidelijk wordt dat de bron niet binnen de school zit, kunt u alleen het gepeste kind wapenen. Gebruik daarvoor ons beschermingsgedeelte. Vraag het gepeste kind om een nieuw e-mail adres aan te maken en dat niet uit te geven, behalve aan zijn vrienden / vriendinnen. Vraag het kind ook om mensen die hij niet kent, niet te accepteren op MSN. Mocht de pester nu toch weer achter deze gegevens komen, is het duidelijk dat de bron binnen de school zit.

7.0 Praktisch document (zie apart bestand)